

De meest beroemde van allen die in ons land het Evangelie hebben gepredikt is ongetwijfeld Bonifacius. Eigenlijk heette hij Winfried en was evenals Willebrord geboortig uit Engeland. De Iersche Zendingen, die in Engeland het Evangelie predikten, hadden daar de gewoonte gebracht dat de geestelijken de menschen in hun woningen bezochten en voor de gezinnen toespraken hielden over godsdienstige onderwerpen. Zoo hoorde Winfried reeds in zijn vroegste jeugd in de ouderlijke woning van de groote liefde Gods, ons geopenbaard in het zenden van Zijn eeniggeboren Zoon Jezus Christus.

Maar Winfrieds vader had er weinig mee op dat zijn zoon, dien hij voor een aanzienlijke wereldsche betrekking bestemd had, van heeler harte den Heer wilde dienen en deed alle mogelijke moeite om deze begeerte in Winfrieds hart te onderdrukken. Tevergeefs. Al wat hij daartoe deed had juist het tegenovergestelde ten gevolge. Eerst toen een zware ziekte hem op den rand van het graf had gebracht, gaf hij zijn tegenstand op en stond hij zijn zoon toe gevolg te geven aan den drang van zijn hart.

Winfried bezocht nu verschillende Engelsche kloosters waar hij de grondige kennis opdeed van de Heilige Schrift, die hem bij zijn lateren levensarbeid zoo zeer te pas komen zou.

Toen Winfried 35 jaar oud was voelde hij zich gedrongen het voorbeeld van vele zijner landgenooten te volgen en het Evangelie te gaan brengen aan de heidenen die op het vasteland van ons werelddeel woonden.

't Was in het jaar 716 dat Winfried, met nog andere zendingen van Engeland sloop ging en bij Brielle in ons land kwam. Allereerst ging hij naar Wijk bij Duurstede en bezocht vervolgens Koning Radboud. Maar het bleek al spoedig dat hij onder de Friezen niet veel uitrichten kon. Nog geen jaar nadat hij uit Friesland vertrokken was, keerde hij reeds weer in zijn klooster

terug, waar hij twee jaren lang wachtte eer hij een nieuwe zendingsreis ondernam. Aler hij opnieuw tot de heidenen zou gaan, wenschte hij eerst Rome te bezoeken en door Paus Gregorius II tot zijn zendingswerk gewijd te worden. Stellig meende de vrome Winfried dan beter te zullen slagen dan den eersten keer.

De Paus voldeed aan zijn wensch en zond hem met een bijzondere opdracht als gezant van Petrus naar de heidensche volken in Duitschland. Bovendien kreeg hij verscheidene reliquieën van heiligen mede, waaraan ook Winfried een wonderbare macht toeschreef. Over de Alpen getrokken, kwam hij in Thüringen, en begon daar te prediken. Nog slechts kort was hij daarmede bezig, toen hij bericht ontving dat Radboud, de Friesche Koning, was gestorven en Karel Martel geheel Friesland had veroverd. Dat was voor hem een aanleiding om Thüringen te verlaten en naar Utrecht te reizen waar hij den Aartsbisschop Willebrord, die veel onder de Friezen arbeidde, drie jaren lang als helper ter zijde stond.

Willebrord zou niets liever gezien hebben dan dat Winfried bij hem was gebleven om later zijn opvolger als Aartsbisschop van Utrecht te worden. Maar de nederige Winfried sloeg dit aanbod af, sterk onder den indruk van een droom dien hij omstreeks dien tijd had. Hij droomde n.l. dat God zelf zich aan hem openbaarde en hem opdroeg onder de heidensche bewoners van Duitschland te gaan prediken, daarbij de belofte voegend, dat een groote oogst onder de heidenen hem zou gegeven worden.

In het jaar 723 reisde hij dan ook weer naar Duitschland. Op zijn weg daarheen nam hij met zijn medehelpers voor eenige dagen zijn intrek in het vrouwenklooster te Trier, welks abdis, Addula, hem met buitengewone gastvrijheid ontving. Naar het gebruik van dien tijd, in de kloosters algemeen, zou aan den maaltijd een gedeelte der Heilige Schrift worden voorgelezen, iets dat de abdis ditmaal opdroeg aan haar vijftienjarigen kleinzoon Gregorius, die pas van de school was gekomen.

Nadat Winfried den jeugdigen Gregorius zijn zegen had gegeven, nam deze den Latijnschen bijbel en las daaruit een gedeelte voor.

„Ge leest schoon, mijn zoon”, verklaarde Winfried, nadat Gregorius zijn taak had volbracht, „maar verstaat ge ook wat ge leest?”

De knaap, die niet recht begreep wat de eerwaardige man

bedoelde, merkte bescheiden op dat hij zeer goed wist wat hij gelezen had.

„Welnu”, hernam Winfried, „vertel mij dan eens hoe ge het verstaat”.

Gregorius wilde het voorgelezene nog eenmaal lezen, maar Winfried hield hem tegen en zeide:

„Neen, mijn zoon, zoo bedoel ik het niet, ik weet wel dat ge het lezen kunt, ge moest mij het gelezene overzetten in uw moedertaal”.

Eenigszins verslagen, bekende Gregorius dat hij daartoe niet in staat was waarop Winfried vroeg: „Zal ik u dan zeggen wat het beteekent?”

Toen de knaap hem verzocht dit te doen, liet Winfried hem het geheel nog eens duidelijk voorlezen, zette daarna het gelezene over in het Duitsch en hield daarover, ten aanhooren van het gansche gezelschap, dat aan de tafel was vereenigd, een toespraak, die op allen een diepen indruk maakte.

De jeugdige Gregorius werd er zoo door in 't hart gegrepen, dat hij ouders en familie en vaderland vergetend naar zijn grootmoeder ging en haar vertelde dat hij met dezen leeraar wou meegaan om van hem te leeren hoe hij de Heilige Schrift moest verstaan.

De abdis poogde hem van zijn plan af te brengen en bracht hem onder het oog dat hij Winfried eigenlijk heel niet kende en niet wist waar deze hem heenvoeren zou. Maar Gregorius was vast besloten. „Als u mij,” zoo zeide hij tot zijn grootmoeder, „als u mij geen paard wilt geven om met hem mee te rijden, dan zal ik te voet hem volgen”.

De abdis bemerkte heel spoedig dat het geen grillige opwelling was die het hart van haar kleinzoon in beroering had gebracht, maar een hoogere roeping, die ze niet mocht tegengaan. Ze gaf hem een paard en een knecht en liet hem reeds den volgenden dag met Winfried wegtrekken.

Gregorius volgde Winfried op al zijn latere tochten en deelde met hem alle moeilijkheden en gevaren die hij had te overwinnen.

Winfried predikte nu allereerst in Saksen en zag zijn droom ten deele in vervulling gaan, toen hij een tweetal heidensche vorsten mocht doopen en gelegenheid vond te Amoneeburg een klooster te stichten.

Verheugd over den gunstigen uitslag van zijn prediking reisde hij naar Rome om daar, evenals Paulus weleer in Antiochië, te verhalen wat groote dingen God door zijn arbeid onder de heidenen gedaan had.

Paus Gregorius hoorde Winfried welwillend aan, ordende hem tot bisschop en vereerde hem met den naam Bonifacius d. i. Weldoener. Nadat Bonifacius, zooals we hem nu verder zullen noemen, zich met een plechtigen eed, afgelegd op het vermeende graf van Petrus, had verbonden tot trouw aan den Paus, dien hij erkende als den opvolger van den Apostel en Stedehouder van Christus op aarde, reisde hij naar Duitschland terug om daar zijn arbeid voort te zetten.

Voor al in Hessen en Thüringen oefende Bonifacius grooten invloed uit. Uit een bijzonder voorval kan blijken op welke wijze hij met de ruwe afgodische menschen handelde en ze voor den dienst des Heeren wist te winnen.

Bij Geismar, in Nederhessen, stond een heilige eik van ongemeene hoogte en hoogen ouderdom, die van ouds aan den god des donders, Thor, gewijd was. Het volk beschouwde dien eik met grooten eerbied, daar het zich niet kon losmaken van het geloof aan de wonderbare kracht, die van dezen boom uitging. Maar al te vaak gevoelde Bonifacius hoezeer zijn arbeid daardoor belemmerd werd. In gezelschap van een groote menigte begaf hij zich daarom naar het woud en gelastte de nieuw-bekeerde Christenen den heiligen eik om te hakken. Maar hun vrees voor den Dondergod was te groot. Geen hunner durfde — al hadden ze het heidentom den rug toegekeerd — den last te volvoeren. Toen nam Bonifacius zelf de bijl ter hand en begon den boom te vellen. De verbaasde heidenen verwachtten niet anders dan dat hun god zich op den vermetelen prediker wreken zou; toen ze evenwel zagen dat de Apostel ongedeerd bleef, ook nadat de eik ter aarde was gestort, erkenden velen de meerderheid van den God der Christenen en verklaarden zich bereid tot het Christendom over te gaan en zich te laten doopen.

Om den indruk van hetgeen er met den gewijden eik gebeurd was zoo lang mogelijk te doen voortleven, liet Bonifacius uit het hout van den boom een Christelijke Kapel bouwen.

Te midden van zijne vele werkzaamheden vond Bonifacius toch nog gelegenheid de betrekkingen met zijn vrienden in Engeland

te onderhouden, die hem dikwijls de hulpmiddelen voor zijn arbeid verschaften. Ten einde bij de zinnelijke menschen, onder wie hij werkte, den eerbied voor de Schrift op te wekken liet Bonifacius in Engeland een afschrift met gouden letters vervaardigen van die gedeelten die hij bij zijn prediking wilde gebruiken.

Een groote voldoening was het voor den ijverigen bisschop toen het hem gelukte te Fulda een klooster te stichten dat bijzonder bestemd was om zendelingen te vormen.

In het jaar 732 werd Bonifacius tot Aartsbisschop benoemd en als zoodanig heeft hij de Kerkelijke aangelegenheden in Duitschland met groote wijsheid geregeld.

Niettegenstaande Bonifacius zich ondergeschikt beschouwde aan den Paus, zag hij er toch niet tegen op, dezen als het noodig was vrijmoedig de waarheid te zeggen. Toen hij vernam dat er te Rome nog overblijfselen van oude bijgeloovige gebruiken en buitensporigheden op den Nieuwjaarsdag waren blijven bestaan, en nog amuletten werden te koop aangeboden, die door de vrouwen werden gedragen, besloot hij zich daarover te beklagen. En dat te meer omdat er telkens uit de pas gestichte gemeenten menschen naar Rome reisden, die in hun overtuiging werden geschokt als ze dergelijke dingen als onder de oogen van den Paus zagen gebeuren. Op ernstige wijze onderhield hij Paus Zacharias daarover. Jammer dat ook Bonifacius nog vasthield aan allerlei uiterlijke dingen en inzettingen der Kerk, die niet op de Schrift waren gegrond en waartegen eerst door de Hervormers met kracht werd opgetreden.

Zelfs toen Bonifacius op hoogen leeftijd was gekomen wilde hij zijn dagen niet in gemakkelijke rust doorbrengen. Hij dacht nog altijd aan de Friezen onder wie hij vroeger als helper van Willebrord had gepredikt en die voor het grootste deel nog heidenen waren gebleven. Hij meende de voortzetting van zijn werk onder de Duitschers voortaan gerust te kunnen overlaten aan Lullus, dien hij tot zijn opvolger had bestemd en achtte zich geroepen den arbeid weer op te vatten onder het volk, waaraan sedert den dood van Willebrord niets meer was gedaan.

„Ik kan niet anders”, betuigde hij bij het afscheid van Lullus, „mijn hart dringt mij er toe op reis te gaan, eer de dag mijns doods nadert. Want lang zal het niet meer duren eer de kroon der rechtvaardigheid mij zal gegeven worden. En gij, mijn dierbare

zoon, voltooi het werk in Thüringen dat door mij werd begonnen.”

Inzonderheid de bouw van de kerk te Fulda werd Lullus op 't hart gebonden, terwijl hij den wensch uitsprak dat na zijn dood zijn lichaam daar zou worden begraven.

Toen hij daarna last gaf om alles voor de reis naar Friesland in gereedheid te brengen, beval hij uitdrukkelijk dat in zijn boekenkist een laken zou worden gelegd, opdat men, na zijn dood, daarin zijn lichaam zou wikkelen en naar Fulda overbrengen.

Op 73-jarigen leeftijd ondernam hij den tocht. En eenmaal in Friesland gekomen, predikte hij met een ijver, die aan de dagen zijner jeugd deed denken. Voortdurend trok hij van de eene plaats naar de andere, doopte honderden Friezen, verwoestte heidensche afgodentempels en stichtte tal van kerken.

Op den Pinksterdag van het jaar 755 zouden vele pas gedoopte Christenen zich bij hem en zijn helpers vervoegen om, naar Roomsche gebruik, het vormsel te ontvangen. Aan het riviertje Bordine, de grens tusschen Oostergoo en Westergoo, niet ver van Dokkum, bij het tegenwoordige dorp Murmerwoude, had „de Apostel der Duitschers” zijn tenten opgeslagen. En daar wachtte hij met verlangen de komst der bekeerlingen af. Toen hij echter het gedruisch eener groote menigte vernam, bemerkte hij al spoedig dat het geen vreedzame Christenen waren die zijn tenten naderden. 't Was een groote schare tierende heidenen die gezworen hadden den vijand hunner goden te vermoorden. De jongelingen, die in zijn gevolg waren, wilden zich gereedmaken hun meester te verdedigen, maar dat weerde hij af. „Laat af van den strijd, want de Heilige Schrift leert ons zonder eenigen twijfel om het kwade niet met kwaad, maar met goed te vergelden. Reeds lang heb ik naar dezen dag verlangd en van zelf staat de tijd mijner ontbinding mij te wachten. Zijt sterk in den Heer en draagt met dankbare onderwerping wat Zijne genade ons toezendt. Hoop op hem en Hij zal u redden”. En tot de geestelijken die bij hem waren sprak de grijsaard: „Laat u geen schrik aanjagen door hen, die wel het lichaam kunnen dooden maar niet de ziel. Verdraagt standvastig het korte oogenblik van sterven om eeuwig met Christus te heerschen”. Spoedig daarop viel hij met 53 zijner volgelingen onder de slagen der heidenen, die daarna zijn kamp plunderden en den buit verdeelden. Weldra ontstond er twist onder de roofachtige heidenen. Opgewonden als ze waren door het zwelgen van den

buitgemaakten wijn, ontstond er een hevig gevecht, waarin velen den dood vonden. Die er overbleven maakten zich meester van de begeerde kisten, die echter geen edel metaal maar alleen boeken en papieren bleken te bevatten.

Het bericht van Bonifacius' dood verbreidde zich snel en deed de Christelijke Friezen — die nog van een anderen geest bleken te zijn dan hun voorganger — bijeenkomen om diens dood te wreken. Ze doodden een menigte heidenen en keerden terug met het lijk van Bonifacius, dat zij naar Utrecht brachten. En vandaar werd het vervoerd naar Fulda, waar hij gewenscht had eenmaal te rusten.

